

залежати професійна придатність, професійний рейтинг адвоката, рівень довіри до нього з боку потенційних клієнтів, оцінка його морально-етичних якостей.

Цілком можливим є поширення етичної складової забезпечення дотримання адвокатської таємниці також на надання правової допомоги поза рамками адвокатської діяльності, що, до того може і має враховуватися при укладанні відповідних договорів щодо надання правової допомоги шляхом встановлення відповідних прав та обов'язків (що загалом буде охоплюватися приватноправовим підходом).

У випадку професійних таємниць (різновидом яких є адвокатська таємниця) обов'язок їхнього збереження виникає у суб'єкта у зв'язку із виконанням ним певних професійних завдань, що здійснюються в інтересах іншої особи, яка є первинним носієм інформації, що утворює професійну таємницю. Не оспорюючи первинності критерію інтересів суб'єкта таємниць щодо їх встановлення, при утворенні таємниці ще мають враховуватися інтереси інших суб'єктів, загалом встановлення таємниць має відбуватися на суспільну користь. В цьому аспекті також важливим є те, щоб режим адвокатської таємниці не входив у протиріччя із загальними вимогами забезпечення здійснення суб'єктами прав та свобод, не ставав причиною обмеження правоздатності суб'єктів. При встановленні мір захисту таємниць також мають враховуватись аспекти дотримання прав та свобод громадян та суб'єктів, яким таємна інформація має бути відома за видом діяльності. Цілком виправданим було б, вважати, що встановлення мір захисту може передбачати механізм надання компенсації за обмеження прав, що можуть виникнути як результат захисту таємниць.

Цілком можливим є врахування компенсаційної складової щодо збереження адвокатської таємниці при визначенні фактичних витрат, необхідних для виконання договору надання відповідних послуг.

Некіт Катерина Георгіївна,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВУ ПРИРОДУ ПРАВА ВІРТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Сьогодні вже очевидною є наявність цінності у предметів віртуальних світів та ігрових акаунтів, оскільки на них існує попит, і люди вкладають

вагому працю у створення предметів, що є для них важливими. Якщо ж існують певні об'єкти, які мають цінність та з приводу яких складаються відносини, очевидно є необхідність їх правового регулювання. Виникає лише питання, за допомогою яких правових інструментів це регулювання може бути забезпечено. Найпоширенішим підходом до вирішення цього питання є пропозиція визнати право так званої віртуальної власності стосовно таких об'єктів. Але незважаючи на те, що перші дослідження, присвячені віртуальній власності здійснювалися у США ще у 2001 році, правова природа віртуальної власності й досі залишається невизначеною.

Для визначення правової природи віртуальної власності необхідно зупинитися на відправних моментах категорії «власність» та «право власності». Основний момент, якому варто приділити увагу при характеристиці віртуальної власності, це можливість існування права власності на безтілесне майно.

Не претендуючи на оригінальність ідеї, звернемося для дослідження цього питання до римського приватного права. Особливе значення в контексті цього дослідження має запропонований римлянами поділ речей (*res*) на тілесні (*res corporales*) та безтілесні (*res incorporales*). За словами Гая, тілесні речі – це ті, які за своєю природою можуть бути осяжними, такі як земля, раб, одяг; безтілесні речі – це ті, яких не можна торкнутися, але вони існують за законом, як, наприклад, спадкування, uzufrukt чи зобов'язання [1]. Сучасні правові системи світу у тій чи іншій мірі слідує цьому підходу. Так, в англо-американській традиції право власності зазвичай трактується досить широко. Воно визначається як «пучок» або сукупність прав чи очікувань у рухомих та нерухомих речах, які захищені від третіх осіб, у тому числі, від держави [2, с. 114-115]. Такі права включають право користуватися, володіти, відстороняти третіх осіб, відчужувати речі. «Речі» також тлумачаться досить широко та включають інтереси на землю, рухомі та безтілесні речі [3, с. 216]. Важливою відмінністю романо-германської традиції є розрізнення майна як такого та речей. Поняття «речі» частіше за все звужується та обмежується лише тілесними об'єктами. Так, Цивільний кодекс Німеччини (BGB) звужує об'єкти права власності лише до тілесних речей. Відповідно до пар. 90 ЦК Німеччини, речі з точки зору закону є тілесними об'єктами [3, с. 222].

Незважаючи на те, що Україна є країною романо-германської правової традиції, підхід, закріплений українським законодавством стосовно речей, відрізняється. Так, українським правом приймається позиція, що деякі безтілесні явища, такі як електроенергія або газ дорівнюються речам завдяки їх схожості з тілесними речами. Згідно з українською концепцією права власності, об'єктом права власності може бути як тілесна річ, так і безтілесна.

Так, відповідно до ст. 316 ЦК України, об'єктом права власності є річ (майно). А відповідно до ст. 190 ЦК України, майном як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки. Майнові права є неспоживною річчю. Таким чином, поняття «річ» в українському законодавстві тлумачиться широко, та включає в себе не лише предмети матеріального світу, але й безтілесні речі. Майнові права та обов'язки, фактично, і є безтілесними речами, а отже, вітчизняна концепція права власності не унеможливилює застосування положень про право власності до віртуальних активів.

Аналізуючи правову природу права віртуальної власності з точки зору дуалістичної концепції зобов'язальних та речових прав, У. Ерлан зазначає, що право віртуальної власності слід вважати речовим правом. Обґрунтовує це твердження він скрізь призму принципів речових прав. У. Ерлан стверджує, що до права віртуальної власності цілком застосовні принципи речових прав реального світу, такі як принцип абсолютності, публічності, унікальності, відчужуваності. Так, принцип абсолютності є застосовним до віртуального майна, оскільки користувачі схильні захищати своє віртуальне майно від третіх осіб та забороняти їм втручання у їхню власність. У віртуальних світах це можливо навіть за допомогою програмного коду, який дозволяє гравцям зробити фізично неможливим доступ третіх осіб до їх віртуального майна. Принципу публічності віртуальна власність відповідає тому, що віртуальне майно так чи інакше реєструється за користувачем. Принцип унікальності також проявляється в тому, що усі віртуальні предмети специфікуються у базі даних. Принцип відчужуваності означає, що віртуальні предмети у більшості випадків є такими, що відділяються від загальної маси віртуального майна та можуть самостійно відчужуватись. Однак тут можуть бути виключення – наприклад, іноді володіння певним майном у віртуальному світі прив'язується до конкретного аватара, тоді його відчуження є можливим лише шляхом відчуження усього аватара. Єдиним принципом, який на сьогодні є незастосовним до віртуальної власності є принцип *numerusclausus*, оскільки на сьогодні єдиною підставою виникнення права віртуальної власності є договір [3, с. 310-327].

Однак, з урахуванням інтерпретації поняття права власності Європейським судом з прав людини, яка не обмежується матеріальними речами, а включає в себе широкий спектр нематеріальних об'єктів, на думку Р.А. Майданика, об'єктивно і закономірно виникає питання щодо доцільності застосування у речовому праві принципу *numerusclausus*. Останнім часом висловлюються думки щодо можливості модифікації принципу *numerus*

clausus у вигляді принципу відносно закритого/відносно відкритого переліку речових прав [4].

За таких умов, невідповідність принципу numerus clausus ще не означає, що право віртуальної власності не є речовим за своєю природою. Як у випадку з довірчою власністю, той факт, що воно виникає з договору надає йому рис зобов'язального, але лише стосовно відносин з провайдером (за аналогією з установником довірчої власності).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Mousourakis G. Roman law and the origins of the civil law tradition. 2015.
2. Van der Walt AJ. Constitutional Property Law. 3rd ed. 2011.
3. Erlank W. Property in virtual worlds: dissertation. 2012.
4. Майданик Р.А. Модернізація речового права: базовий принцип і напрями: матеріали тез Київських правових читань «Речове право: пріоритети та перспективи» (22 березня, 2019 р., м. Київ). – URL: <https://bit.ly/2UpMGsV>.

Резніченко Семен Васильович,

кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ

Руколь Олег Сергійович,

*студент 1 курсу магістратури факультету № 4
Одеського державного університету внутрішніх справ*

ПЕРСПЕКТИВА ЛЕГАЛІЗАЦІЇ АЗАРТНИХ ІГОР В УКРАЇНІ

Азартна гра є різновидом гри як загально-соціального явища, з якого, більшою частиною, складається суспільне життя. Будь-яка гра є серією ходів, що містять пастку, певний підступ та результат. І саме тому, в теорії психології гра розглядається як серія послідовних, прихованих дій з чітко визначеним і передбачуваним результатом, які є зовні цілком правдоподібними і мають приховану мотивацію. Тобто, азартна гра є важливою складовою суспільного життя більшої частини суспільства, чим обумовлена важливість усвідомлення пов'язаних з грою соціальних загроз для гравців. Учасники можуть вважати, що вони ставлять на «червоне» або «чорне», але насправді вони ставлять на хронометр.

Інтерес людини до азартної гри викликаний вродженою схильністю до конкуренції. Тобто, цивільне суспільство завжди перебуває під загрозою